

4. Поцелуйко К. С. Сутність поняття «інноваційні технології розвитку підприємств». *Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції «Університетська освіта і наука: традиції та інновації»*. Харків: ТОВ «Стильна типографія», 2021. С. 138–140.

5. Markina I. A., Voronina V. L., Khooshko D. R. Management of innovative potential as a factor of strategic development and competitive advantages of the enterprise. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*. 2020. Vol. 3 (26). P. 76–81.

*Науковий керівник – Олійник Т.Г.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет*

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОСТКРИЗОВОГО ВІДНОВЛЕННЯ

**Хамітов Р.Р.,
ЗВО спеціальності 073 Менеджмент
Миколаївський національний аграрний університет**

В умовах євроінтеграційних процесів України, ускладнених наслідками глобальних криз, включаючи економічні рецесії та воєнні виклики, підприємства стикаються з необхідністю швидкого відновлення фінансової стійкості. Оптимізація структури капіталу виступає ключовим інструментом посткризового відновлення, дозволяючи балансувати між власними та позиковими ресурсами для забезпечення ліквідності, зменшення боргового навантаження та підвищення конкурентоспроможності. Недостатня увага до цієї проблеми призводить до зростання ризику банкрутства, особливо в аграрному секторі, де сезонність та зовнішні фактори посилюють фінансову вразливість.

Питання оптимізації структури капіталу в контексті кризового менеджменту активно вивчаються українськими науковцями. Зокрема, Т. Я. Іваненко розглядає антикризове управління як комплекс заходів, спрямованих на діагностику та санацію фінансового стану, з акцентом на моделі прогнозування банкрутства [1]. Г. М. Рябенко аналізує шляхи покращення фінансового стану

через реструктуризацію капіталу, пропонуючи методи мобілізації внутрішніх резервів та рефінансування [2]. І. В. Міняйленко та О. А. Носенко фокусуються на специфіці агропромислового комплексу, підкреслюючи роль фінансового левериджу в досягненні оптимального співвідношення джерел фінансування [3]. Ці дослідження підкреслюють необхідність адаптації теоретичних моделей до українських реалій, але потребують подальшого розвитку в аспекті посткризового відновлення в умовах євроінтеграції.

Оптимізація структури капіталу передбачає досягнення балансу між власним і позиковим капіталом для максимізації рентабельності при мінімальних ризиках. У посткризовий період, коли підприємства стикаються з дефіцитом оборотних коштів, ефективне управління капіталом стає основою відновлення. Згідно з підходами антикризового менеджменту, запропонованими Т. Я. Іваненко, ключовим є застосування Z-моделі Альтмана для прогнозування банкрутства, яка враховує коефіцієнти ліквідності, рентабельності та фінансової залежності, дозволяючи вчасно коригувати структуру капіталу [1]. Це дає змогу виявити дисбаланси, такі як надмірне боргове навантаження, та перейти до санації через реструктуризацію активів. Доповнюючи цей аналіз, Г. М. Рябенко, О. В. Люта, А. Г. Єухтіарова пропонують регресійний метод оцінки залежності чистого прибутку від валового, де зростання валового прибутку на одиницю підвищує чистий на пропорційний коефіцієнт, що сприяє мобілізації внутрішніх резервів для оптимізації [2]. Наприклад, у будівельних підприємствах, подібних до розглянутих авторами, реверсний лізинг та факторинг дозволяють зменшити борги без втрати активів, забезпечуючи посткризове зростання. Для агропромислового комплексу І. В. Міняйленко та О. А. Носенко акцентують на ефекті фінансового левериджу, де оптимальна структура – близько 40% власного та 60% позикового капіталу – підвищує рентабельність на 10-15% за умови компромісного підходу до ризиків [3]. У нестабільних умовах, як в Україні, це передбачає пріоритет внутрішніх джерел, таких як нерозподілений прибуток, над короткостроковими кредитами, що мінімізує ризик неплатоспроможності та покращує відносини з кредиторами. Інтеграція цих моделей у стратегічне

управління дозволяє підприємствам адаптуватися до євроінтеграційних вимог, таких як підвищення фінансової прозорості та стійкості. Крім того, у посткризовому відновленні важливо враховувати факторний аналіз, запропонований у дослідженнях, для ідентифікації ключових впливів на капітал, що дає змогу розробити персоналізовані стратегії, адаптовані до галузевих особливостей, наприклад, сезонності в аграрному секторі, забезпечуючи довгострокову конкурентоспроможність на європейському ринку. Такий підхід не тільки зменшує фінансові ризики, але й сприяє ефективному використанню ресурсів для зростання.

Оптимізація структури капіталу є ефективним інструментом посткризового відновлення, що забезпечує фінансову стійкість і стратегічний розвиток. Рекомендується застосовувати комбіновані моделі, такі як Z-Альтмана та фінансового левериджу, з фокусом на баланс 40-60% для аграрних підприємств. Подальші дослідження можуть розширити аналіз на цифрові інструменти фінансування в умовах євроінтеграції.

Список використаних джерел

1. Іваненко Т. Я. Антикризове управління : конспект лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2019. URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7672/1/Antykryzove%20upravlinnia_konspekt.pdf
2. Рябенко Г. М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства. Інноваційна економіка. 2012. № 7. С. 105–108. URL: <https://finance.mnau.edu.ua/files/articles/2012-ryabenko-spfsp.pdf>
3. Міняйленко І.В. Особливості оптимізації структури капіталу підприємств агропромислового комплексу. / І.В.Міняйленко, О.А.Носенко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Т. 3. Економічні науки. - 2012. - Вип. 1 (4). - С. 311-317. URL: <https://reposit.nuppp.edu.ua/handle/PoltNTU/2180>

***Науковий керівник – Олійник Т. Г.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет***